

Els reptes pendents d'Alexandre Deulofeu i les seves solucions segons Agustí Chalaux.

«Llavors el coix saltarà com un cérvol
i la llengua del mut cridarà de goig
perquè l'aigua ha brollat al desert,
han nascut torrents a l'estepa.
La terra ardent és ara un estany,
el país de la set
és ple de fonts d'aigua».
(Isaïes 35, 6-7).

Presentació.

En aquest article, Brauli Tamarit ens convida a conèixer dos catalans universals del segle XX que han passat inadvertits, perquè han gosat qüestionar els corrents de pensament «políticament correctes». Però no sols ens introdueix a les seves sorprenents biografies i a les seves heterodoxes teories, sinó que cerca com establir un vincle entre les qüestions i les respostes que formulen.

En un moment de crisi global, on tots els models del segle XX han fet fallida, no tenim referents per comprendre una història que sembla anar a la deriva i una política incapaç de sotmetre els poders fàctics que porten l'aigua al seu molí. La lectura de l'aventura vital i intel·lectual de Deulofeu i de Chalaux ens obre interrogants sobre la validesa dels esquemes que han regit el nostre pensament col·lectiu sobre la història, sobre la política i l'economia, i ens mostra la necessitat de mirar més enllà per formular nous models i no quedar atrapats per la mediocritat del politiqueig del dia a dia.

Martí Olivella.

La defensa de la pau d'Alexandre Deulofeu durant la Guerra Civil del 1936-1939.

Alexandre Deulofeu (1903-1978) fou una persona polifacètica: farmacèutic, químic, polític, filòsof de la història, músic, pagès experimental, manobre i poeta que va dissenyar una teoria cíclica dels imperialismes¹ i civilitzacions que el seu amic Francesc Pujols batejà amb el nom de *La Matemàtica de la Història*.

¹En aquest text farem servir, en lloc del mot *imperi*, emprat per Deulofeu, el terme *imperialisme* propi del vocabulari utilitzat per Agustí Chalaux. Aquest darrer defensa un llenguatge el més unívoc possible en l'estudi i aplicació de les ciències socials. Deixem intactes les cites textuales. Segons Chalaux, els imperis estan lliurement constituïts per les nacions que s'hi apleguen cercant empara, protecció... mentre que els imperialismes estan forçadament constituïts per nacions sotmeses a la més forta. Segons Chalaux, la majoria del que anomenem històricament imperis, són de fet imperialismes.

Alexandre Deulofeu (1903-1978).

Però ja abans d'elaborar aquesta teoria, Deulofeu va ser una persona compromesa amb la pau i l'enteniment entre persones de diferent ètnia i ideologia.

Deulofeu, com a persona d'esquerres, republicana i catalanista, va escriure articles pel rotatiu figuerenc *L'Empordà Federal*, tot polemitzant amb els seus contrincants polítics de l'altre diari de Figueres *La Veu de l'Empordà*.

Fou escollit regidor de l'Ajuntament de Figueres per les llistes d'E.R.C. i, en els dies de l'aixecament militar de juliol de 1936, degut a que l'alcalde titular estava desplaçat a Barcelona per impartir una conferència, fou nomenat alcalde accidental².

Des del seu nou càrrec evità que el poble armat fidel a la República s'enfrontés als militars indecisos del Castell de Figueres³. També evità el saqueig i destrucció d'edificis religiosos i obres d'art⁴, a més a més de permetre la fugida cap a França dels seus contrincants polítics. Impulsà el Comitè de l'Escola Nova Unificada, que desenvolupà una tasca fecunda, anul·lada després per la continuació de la guerra⁵.

Posteriorment, es reconstituí l'Ajuntament de Figueres⁶. Com a conseller participà en la transformació de l'Escola d'Arts i Oficis en Escola de Treball⁷. Des dels fets del 3 de maig del 1937, tornà a l'alcaldia, on treballà pel sanejament de les finances municipals⁸. Després renuncià a l'alcaldia passant pel càrrec de Conseller de Cultura⁹. Fou mobilitzat el setembre del 1938 com a sanitari militar¹⁰. Amb la derrota republicana, el 5 de febrer del 1939 passà a l'exili, deixant la seva dona a Figueres al capdavant de la farmàcia familiar i tenint cura de les seves dues filles¹¹.

2Alexandre Deulofeu, *Memòries de la revolució, de la guerra i l'exili*, volum 1, pàgina 14.

3Ibídem, pàgina 15.

4Ibídem, pàgina 16.

5Ibídem, pàgina 22.

6Ibídem, pàgina 23.

7Ibídem, pàgina 25.

8Ibídem, pàgina 30.

9Ibídem, pàgina 35.

10Ibídem, pàgines 43-44.

11Ibídem, pàgina 110.

Un cop a l'exili, fou internat dins el camp de concentració de Perpinyà, on patí les privacions dels refugiats republicans catalans i espanyols a França¹². Una de les persones amb qui polemitzava mitjançant la premsa i que Deulofeu havia ajudat a fugir cap a França quan ell era batlle de Figueres, –mossèn Barceló, un capellà mallorquí que a més a més era poeta–, li tornà el favor a ell i a un grup de companys, tot facilitant el seu alliberament¹³.

La teoria cíclica d'Alexandre Deulofeu.

Alexandre Deulofeu, influït per Oswald Spengler i Arnold Toynbee, va començar a perfilar la seva teoria cíclica amb el seu primer llibre *Catalunya i l'Europa futura*, editat l'any 1934 i prologat per Antoni Rovira i Virgili.

Però va ser durant l'exili que va perfeccionar amb més precisió aquesta teoria fins que, al seu retorn de França, decidí fundar el seu propi segell editorial, *Editorial Emporitana*, i publicar la plasmació d'aquesta teoria al llarg de la història humana.

Alexandre Deulofeu fa una equiparació dels cicles històrics als cicles naturals dels éssers vius. Segons ell, les civilitzacions o cultures tenen fins a tres cicles de 1.700 anys cadascun, aproximadament. Aquests cicles afecten tots els vessants de la vida humana: art, filosofia, ciència, política, economia, religió, etc.¹⁴.

Cada cicle de civilització o cultura de 1.700 anys comença per una fase anomenada de fragmentació demogràfica, d'uns sis segles i mig de durada, on el poder polític es troba dividit en petits nuclis, però on es desenvolupa la màxima creació artística, filosòfica i científica¹⁵. Posteriorment, esdevé la fase anomenada de gran unificació, d'uns deu segles i mig, on no hi ha nova creació, però on sí s'escampa aquesta creació precedent per tot el territori afectat per aquesta cultura. A la fi del cicle, els pobles renunciïn voluntàriament a tota manifestació de l'esperit.

Les transformacions que es produeixen d'unes etapes a altres sovint segueixen un procés oscil·lant, en què els avenços més profunds estan alternats per retrocessos que no ho són tant. És el que Deulofeu anomena: *Llei de les dues passes cap endavant i una passa cap enrere*¹⁶.

Dels fins a tres cicles de 1.700 anys que una civilització o cultura pot tenir, el primer correspon al d'imitació de la cultura precedent. El segon cicle és el de plenitud, on es manifesta la veritable personalitat de la cultura implicada. Finalment, en el tercer cicle es produeix una imitació de l'art, la filosofia i la ciència dels dos cicles anteriors, després del qual, s'oblida absolutament l'obra creadora de les generacions passades¹⁷.

Al llarg d'aquests cicles de civilització, apareixen els diferents imperialismes que tenen una durada aproximada d'entre cinc i sis segles. Aquests imperialismes tenen una primera fase federal¹⁸, després de la qual ve una depressió, a continuació una fase agressiva anomenada absolutista, la derrota militar, la fase conservadora de plenitud i finalment la desintegració i la mort¹⁹.

12Ibídem, pàgina 116.

13Ibídem, pàgina 126.

14Alexandre Deulofeu, *Naixement, grandesa i mort de les civilitzacions*, pàgina 61, edició catalana de 1970.

15Ibídem, pàgina 81.

16Ibídem, pàgina 90.

17Ibídem, pàgina 61.

18Que podem anomenar *imperi* si és lliurement constituïda.

19Ibídem, pàgina 121.

Les profecies acomplertes d'Alexandre Deulofeu.

Mentre va anar perfilant la seva teoria, va anar enunciant també una sèrie de prediccions que no tenien origen en revelacions ni en capacitats paranormals, sinó que estaven basades en la pròpia teoria.

Ja durant el seu exili, Alexandre Deulofeu va exposar el seu parer que Alemanya, tot i la seva escalada agressiva, seria vençuda en la Segona Guerra Mundial.

Però un cop finalitzada la guerra, anuncià que, en deu anys, l'Alemanya vençuda es posaria al capdavant d'Europa, mentre que els imperialismes francès i anglès entrarien en decadència²⁰.

En el seu llibre *La pau al món per la matemàtica de la història*, Deulofeu afegí el seu vaticini consistent en que, pels volts de l'any 2000, la Unió Soviètica s'enfonsaria²¹, mentre que les dues Alemanyes es reunificarien.

La defensa de la pau d'Alexandre Deulofeu durant la Guerra Freda.

Advertint que els Estats Units de Nordamèrica podien creure's la seva pròpia propaganda i convertir la seva guerra freda amb la Unió Soviètica en una de «calenta», Alexandre Deulofeu convencé un general de brigada veneçolà pertanyent a l'OTAN, en Víctor José Fernández Bolívar, perquè difongués la teoria deulofeuniana en aquest organisme, amb la fi de convèncer el bloc occidental que el seu enemic cauria sense lluita.

Fou així com l'esmentat general va publicar entre els anys 1962 i 1964 una tesi a l'Escola Superior de Guerra de París, en part basant-se en les teories d'Alexandre Deulofeu. El llibre on publicà aquesta tesi rebé la consideració de text de consulta en organismes com el Col·legi de Defensa de l'OTAN²².

Entre tots dos posaren el seu gra de sorra per tal que la Humanitat prosseguís més enllà de la fi de la U.R.S.S., continuadora segons Deulofeu de l'imperialisme dels tsars.

Les profecies pendents d'Alexandre Deulofeu: el cas de la Xina.

Alexandre Deulofeu va donar a conèixer altres prediccions, basant-se en la seva teoria cíclica.

La que més conseqüències traumàtiques pot suposar per la Humanitat, en relació al volum de població afectat, és la crisi que pot produir-se a la Xina.

En el seu primer llibre de la versió més extensa de la *Matemàtica de la Història*²³ ens adverteix:

«(...) aquests darrers anys, amb una rapidesa llampec hem vist enfonsar-se totes les forces sota el domini d'un nou centre hegemònic que amb el seu primer procés agressiu ha realitzat la conquesta i la unificació de la Xina i continua la seva agressió a Corea i a Indo-Xina».

En el pròleg del llibre resum *La Matemàtica de la Història* de l'any 1951, pàgina 30, afirma:

20Alexandre Deulofeu, *La Matemàtica de la Història*, llibre escrit l'any 1948, publicat l'any 1951 i basat en una obra més extensa acabada l'any 1945.

21Pàgina 196.

22Víctor José Fernández Bolívar, *Los principios Matemáticos-Históricos y la Evolución de la Libertad (Els principis Matemàtico-Històrics i l'Evolució de la Llibertat)*.

23Nacimiento, grandeza y muerte de las civilizaciones, pàgina 204, l'any 1956.

«Respecte a l'Àsia, l'imperi xinès seguirà el seu impressionant procés ascendent. S'empararà de totes les possessions russes a l'Àsia i només es trobarà enfront de l'altre colós, l'imperi nipó, que, com l'alemany, entra ara en l'època de plenitud imperial».

En el novè llibre de la versió més extensa de *La Matemàtica de la Història*²⁴, Alexandre Deulofeu fa una descripció d'unes suposades profecies coincidents de la Gran Piràmide i de la Bíblia, que després compara amb el que permet preveure la seva teoria. Aquest novè llibre havia de veure la llum poc després de la seva mort, esdevinguda el 1978, i la seva edició es va posposar fins l'any 2005.

En la pàgina 193 d'aquest novè llibre de l'obra més extensa de la *Matemàtica*, Deulofeu ens recorda que la cultura xinesa es troba al final del seu tercer cicle, però que un nou imperialisme xinès ha iniciat el seu procés agressiu, i després de reunificar tota la Xina amenaça amb desbordar-se fins arribar a les terres d'Israel i la mar Morta. Fruit d'aquest desbordament es produiria un xoc destructiu entre Alemanya, tutora d'Europa, i aquest nucli imperialista xinès.

També en Juli Gutiérrez Deulofeu, nét de l'anterior i defensor del pensament del seu avi, ens adverteix d'aquest perill en el seu llibre *Alexandre Deulofeu. La matemàtica de la història*²⁵.

En la pàgina 136 Juli Gutiérrez cita la sociòloga Valerie Hudson que calcula que, de seguir així, l'any 2020 a la Xina hi haurà més de 40 milions de xinesos mascles desaparellats, generant violència, delinqüència i crim organitzat.

Seguim en la pàgina 137, on descriu les dades de la situació interna a la Xina:

«Els analistes xifren en més de 200.000 els conflictes laborals que es produeixen a la Xina des de la fi de la dècada dels 90. Conflictes que s'agreugen a mesura que augmenten les diferències entre rics i pobres. Aquestes diferències socials són molt més grans en una Xina que encara s'anomena comunista, que no pas en cap país capitalista occidental. Fins al punt que actualment a la Xina existeixen més de 10 milions d'esclaus, és a dir, persones que reben menjar a canvi del seu treball, però no reben cap salari. Però encara és pitjor la situació dels 40 milions de desocupats que vaguen pels carrers de les principals ciutats del nord-est del país buscant una oportunitat per poder sobreviure. De fet poques oportunitats tindran, ja que es preveu que abans del 2007 el nombre d'aturats es multipliqui per tres».

Juli Gutiérrez segueix i ens recorda:

«Per evitar que es produeixi un esclat social de conseqüències imprevisibles, tal i com van fer la resta d'imperis, la potència xinesa anirà a buscar a fora allò que no pot aconseguir a casa seva. Ho va anunciar Deulofeu; la realitat interna del país li dona la raó. La catàstrofe és imminent»²⁶.

El cas dels Estats Units de Nordamèrica.

Alexandre Deulofeu afirmà que els Estats Units de Nordamèrica constitueixen un imperialisme en la seva fase federal, on la societat està dividida entre capitalistes i proletaris, aquestes darreres expressions emprant la terminologia de Deulofeu.

Així, Deulofeu escriu:

«(...) Avui els E.E.U.U. han arribat al moment culminant de llur esplendor i glòria propi del final del primer procés agressiu. En aquests moments els imperis donen la sensació d'ésser invencibles,

²⁴Alexandre Deulofeu. *Les cultures irano-sumèria-caldea, hitita i egípcia*.

²⁵Llibres de l'Índex / Neopàtria, 2004.

²⁶Juli Gutiérrez Deulofeu, *Alexandre Deulofeu. La matemàtica de la història*, pàgina 137.

i ho serien, en efecte, si no portessin dintre d'ells mateixos el germen de la desintegració i de la catàstrofe. Què li va a passar, a l'imperi americà? Ni més ni menys del que ha passat als altres imperis en el moment equivalent. Els símptomes són perfectament visibles. D'una part, l'acumulació de les riqueses en mans d'una classe; d'altra, el descontentament de la classe treballadora. Aquestes són les circumstàncies que fins avui han conduït tots els imperis a la lluita violenta de classes i han determinat la caiguda de tots en mans d'un dictador a l'entrada en la fase unitarista. Avui són ben visibles els camins que condueixen el gran imperi americà per aquestes vies perilloses. Les innombrables vagues ens mostren la separació que hi ha entre el capital i el treball als E.E.U.U. L'odi entre capitalistes i obrers s'anirà accentuant i conduirà fatalment a la lluita armada. Aprofitant una guerra exterior, el proletariat americà s'aixecarà contra la classe dirigent, com ho feu el proletariat alemany durant la guerra 1914-1918. Llavors la gran potència americana experimentarà desgràcies infinites. Es veuran els horrors de la revolució francesa multiplicats per algunes xifres en proporció a la nombrosa població americana. Sobrevindrà una gran depressió seguida d'una invasió exterior. Hi haurà anys de destrucció, d'esgotament i de pugna entre les faccions rivals. Aquest estat conduirà a la implantació d'un poder absolut i de nous somnis de conquesta i d'hegemonia universal. En conseqüència, hi haurà una nova tragèdia per a la Humanitat»²⁷.

Aquí descriu una depressió que pot conduir als EUA a una triple guerra civil: per classes socials enfrontades, per ètnies enfrontades i per líders enfrontats. És l'equivalent a la Guerra de Successió en l'imperialisme espanyol o la Revolució francesa en l'imperialisme francès. D'aquest enfrontament, una facció en resultaria victoriosa, establiria un Estat sobre bases unitàries i iniciaria una expansió agressiva absolutista, –l'equivalent al Napoleó francès o el Hitler alemany–, que s'aturaria amb una derrota militar que dissuadiria aquest imperialisme de conquerir tot el món, per entrar després en la fase de plenitud del dit imperialisme, de caire paternalista, on es limitaria a conservar les possessions que ja té.

El cas de l'imperialisme espanyol.

L'any 2029, l'imperialisme espanyol acomplirà 550 anys de la seva existència²⁸. S'ha de tenir en compte que 550 anys és la durada mitjana de tot imperialisme, segons Deulofeu, però la situació d'aquest territori dins el cicle de civilització encara està dins la fase de gran unificació, precisament en el moment de màxima despersonalització de l'ésser humà²⁹. Això fa previsible una manca d'enteniment entre les diferents nacions de les Espanyes, que deixaran de dependre del cos imperialista al qual encara estan adossades per passar a formar part d'una Europa sota el paraigües alemany.

Fent un esforç de previsió, és evident que, amb la bona voluntat de cada part, poden practicar-se diferents tipus de solucions per tal que aquests possibles conflictes esmentats, que la teoria cíclica d'Alexandre Deulofeu permet preveure, tinguin unes mínimes conseqüències perniciosos. Però en aquest text tractarem, a continuació, sobre com podríem resoldre'ls d'acord amb les informacions proporcionades pel propi Alexandre Deulofeu i, a més a més, emprant el model polític, econòmic i social d'Agustí Chalaux de Subirà.

Agustí Chalaux i Horace Finaly.

Agustí Chalaux de Subirà (1911-2006) va ser un adolescent inquiet que als catorze anys assistí a una conferència titulada *El rol dels banquers a la societat*, en la qual l'orador era el banquer Horace Finaly, president de la Banca Nacional de París i els Països Baixos (Paribas).

27Alexandre Deulofeu, *La matemàtica de la història*, primera edició de l'any 1951, segona edició del 1967, pàgines 203 i 204.

28L'any 1479 és quan els Reis Catòlics van ser alhora reis dels respectius regnes.

29Alexandre Deulofeu. *Naixement, grandesa i mort de les civilitzacions*, pàgina 127.

Agustí Chalaux (1911-2006).

En el torn de preguntes Agustí Chalaux va demanar la paraula i en acabar l'acte Finaly atengué personalment el jove Agustí.

Durant catorze anys, tots dos es trobaven al domicili del banquer i, aquest, li explicà fets, coneixements, i informacions del desconegut món intern del seu ofici.

Tres anys després d'aquell primer encontre, en una de les entrevistes periòdiques, ocorregué un fet cabdal, relatat pel propi Agustí:

«La cita era a dos quarts de nou del vespre al despatx d'en Finaly. En arribar, un atent servidor em féu avinent que a *monsieur* Finaly li sabia molt greu de no poder atendre'm immediatament, perquè tenia una reunió important. Em pregava que el volgués esperar a la biblioteca.

De primer vaig entretenir-me consultant llibres. Després em vaig asseure a la seva taula-despatx i maquinalement vaig confirmar que hi havia calaixos oberts. El rau-rau del fons de l'ànima no impedí la meua ardidesa de regirar els calaixos. Tot estava molt ordenat en carpetes ben titulades, unes més interessants que d'altres. La meua astúcia d'adolescent prenia precaucions per conservar l'ordre de les carpetes. En el fons del calaix de baix de tot vaig trobar una carpeta **confidencial**. Vaig llegir el seu contingut sense entendre-hi gran cosa. Era bastant nou per a mi. Es tractava de l'informe d'una reunió important celebrada a París l'any 1919. Recordo que els components exclusius de la reunió eren J. P. Morgan, sir Henry Deterding i Finaly com a amfitrió. En la reunió hi participaven ells sols, però, de tant en tant, cridaven diferents experts, el nom dels quals no recordo, i els demanaven aclariments. Allò que més m'interessà fou un resum que hi havia a l'acabament.

El resum contenia dos punts:

Primer. Segons els experts, però també segons opinió general dels grans economistes d'abans i de durant la guerra de 1914, les existències d'or només permetien de cobrir les despeses bèl·liques durant tres mesos. Per a superar aquesta dificultat els banquers internacionals havien suggerit als governs l'abandó de la convertibilitat en or dels respectius papers-moneda, si més no a l'interior de cada Estat.

Segon. Si el paper-moneda, desvinculat de l'or, que s'havia preconitzat i realitzat durant la guerra, era ara, un cop finalitzada, *racionalitzat*, permetria als banquers internacionals i als responsables

de les classes poderoses –segons els experts– guanyar més diners que si es mantenia la moneda *desinformativa* i *anònima* vigent aleshores i fins avui.

Conclusió. La decisió dels reunits fou que no els interessava *racionalitzar* els papers-moneda escriturals irracionals vigents perquè, primer, de diner ja en tenien prou i, segon, el paper-moneda irracional actual els permetia el joc (brut) de la *plutarquia mundial*.

Mentre estava submergit en la lectura apassionada d'aquest informe vaig rebre un bufetada majúscula que em llençà a terra. Durant una estona no vaig saber què em passava. Després, Finaly, canviant d'actitud, m'ajudà molt gentilment a aixecar-me i em demanà perdó. Em féu veure la meva indiscreció davant la confiança que m'havia demostrat en deixar-me sol a la seva biblioteca amb els calaixos oberts. M'anava dient que ni un criat seu hagués gosat fer allò que jo havia fet (En dubto, però segurament ell tenia més espies a casa dels altres que a la inversa).

Després de l'incident vam sopar. Ningú no va conèixer res de l'exabrupte de Finaly. Durant el sopar em demanà què havia entès de l'informe.

Li vaig dir que pràcticament res.

–*La paraula que més m'ha cridat l'atenció és «plutarquia».*

–*A poc a poc –digué– t'ho aniré explicant.*

Aquell dia no m'explicà res. Després cauria en la temptació d'expansionar-se amb mi a propòsit de tots aquests temes tan embriagadors. Tingué el gust d'obrir el seu cervell més recòndit a un adolescent assedegat que, en una fosca intuïció, havia endevinat la importància d'uns coneixements mantinguts ocults per aquesta *casta* superior dels grans banquers. Finaly em va obrir el cap amb una destrala (...).

Apassionat per totes aquestes descobertes vaig començar a estudiar Ciències Econòmiques a París. Finaly prenia amb certa mofa els problemes que em suscitaven els estudis, ja que considerava molt poc científics els coneixements econòmics que impartien a la universitat.

Aconsellat per Finaly i acomplint el desig del meu pare em vaig matricular a l'Escola de Química de Mulhouse. En aquesta escola em van fer malbé tota la retòrica, tota la manera de pensar idealista que jo tenia. Em van dir: *els fenòmens s'estudien amb un mètode precís, independentment de les teves creences ètiques, dels ideals transcendents, de les ideologies i de les passions que tinguis. Un fenomen és un fenomen, una cosa objectiva que es pot estudiar i documentar. Quan et centres en l'estudi d'un fenomen no has de fer altra cosa que això. La lògica serveix per estudiar els fenòmens i per a res més. La lògica és un camp de concentració: que hi entres i en surts quan vols (no com la religió). Quan surts de la lògica fes el que vulguis, per a la vida corrent no serveix per a res.* Aquesta instrucció bàsica m'ha servit de molt.

El descobriment d'aquest mètode *científic*, precís i rigorós, aplicat als fenòmens físics i químics, em permeté començar a enfocar l'estudi dels fenòmens socials i econòmics amb semblant precisió i rigor»³⁰.

30Agustí Chalaux, *Notes autobiogràfiques*.

Agustí Chalaux i Lluís Maria Xirinacs.

Agustí Chalaux visqué les seves experiències polítiques primer dins el món del catalanisme d'esquerres i després dins del moviment llibertari, on comprovà, en els fets revolucionaris de l'any 1936 a Catalunya, la inutilitat dels ideals si no van acompanyats de solucions precises i rigoroses.

Davant l'ocupació soviètica d'Hongria el 1956, Agustí es va convèncer de la inutilitat de la violència revolucionària degut a que amb la violència l'Estat és pràcticament indestructible perquè té tots els mitjans per a mantenir-se.

En els anys 1979 i 1980 va prendre contacte amb l'ex-senador Lluís Maria Xirinacs, i el convencé d'estudiar un nou model polític, econòmic i social alternatiu al capitalisme i al comunisme. Xirinacs abandonà la política activa i amb antics seguidors seus i altres persones més, crearen, juntament amb Agustí Chalaux, el Centre d'Estudis Joan Bardina, prenent el nom del pedagog innovador Joan Bardina i Castarà.

Lluís Maria Xirinacs (1932-2007).

Precedents històrics del model d'Agustí Chalaux.

El model elaborat per Agustí Chalaux, Lluís Maria Xirinacs i el seu equip pretén mantenir les llibertats individuals i alhora assegurar una mínima subsistència material per totes les persones, proposant un règim de transparència econòmica que dificulti al màxim la corrupció, emprant el recurs de la telemàtica, sense que l'ús d'aquesta degeneri en una tirania totalitària.

La idea inicial es basa en la constatació que, en el temps de les ciutats-estat dels primers sumeris, hi havia un mercat basat en temples que feien la funció de banc, regits per sacerdots-banquers. Els habitants duien els seus productes al temple-banc per a bescanviar-los per unitats monetàries que quedaven enregistrades per varis procediments, entre ells tauletes d'argila. En aquestes tauletes d'argila, precursoras de l'escriptura, hi constaven els noms del venedor i comprador, les mercaderies i les unitats monetàries emprades.

Tauleta del III mil·leni a. C. d'una població de Síria.

Segons la tradició platònica oral dels grans banquers, que Agustí Chalaux va aprendre del seu mentor Finaly, aquest sistema va donar nom a una era d'or, on la moneda no era d'or ni de plata i on imperaven la pau i la responsabilitat.

El domini dels aliatsges i la posterior invenció de la moneda metàl·lica, radicalment anònima, que permet el joc brut, l'especulació i la corrupció, permeteren al rei Sargó I d'Akkad anorrear l'anterior sistema basat en les tauletes de fang i iniciar una cursa d'imperialismes successius que ha durat fins els nostres dies. Els imperialismes i la corrupció econòmica feren alhora la seva aparició.

El model polític, econòmic i social d'Agustí Chalaux.

Es tracta de tornar a implementar un sistema de transparència informativa mercantil com el practicat pels antics sumeris, deixant d'emprar les actuals monedes i bitllets anònims, però amb els recursos tècnics que ofereixen els sistemes telemàtics moderns.

En aquest sistema, tota transacció mercantil es produeix mitjançant un contracte anomenat factura-xec, on consten les dades del venedor, comprador, mercaderies i unitats monetàries emprades. Aquesta factura-xec deixa prova jurídica del seu intercanvi³¹.

FACTURA-XEC DE CONSUM				
		Signatura Client: A. Robert N.I.: 758940374D C.I.F.: 45-89986-456 Factura-xec núm.: 3462739-B		
C/ Mallorca, 33 08013 Barcelona Tel. 10070000 Cx. 34-4758-086				
Àrea dades protegides				
Codi	Article	Preu	Un	Total
086743	Pomes	130	3	390
086754	Tomàquets	95	2	190
085826	Macarrons	65	4	260
085896	Arròs	112	2	224
083502	Lleixiu	240	1	240
Total				1304
Impost únic 5%				65
Total a pagar				1369
10-maig-1991 Barcelona				
Àrea dades comptabilitat general				

Factura-xec.

³¹Magdalena Grau Figueras, Agustí Chalaux de Subirà, *Assaig sobre moneda, mercat i societat*, edició de l'any 2000, capítol 4, apartat 1, pàgina 69,

Aquestes transaccions s'enregistren mitjançant un conjunt de xarxes telemàtiques de titularitat comunitària, sota el control d'una justícia independent dels diferents òrgans polítics executius i legislatius³².

Per a garantir la independència de la Justícia, aquesta rep i administra automàticament un percentatge fix de tots els pressupostos ordinaris i extraordinaris de l'Estat. En aquest sistema telemàtic, les dades estadístiques de tot el mercat estan a disposició de tots els seus agents³³, mentre que les dades personals estan solament a disposició de la mateixa persona i de la Justícia en el cas d'obrir-se un procés que la relacioni³⁴.

Per tal de garantir la subsistència de tots els individus del mercat, es proposa que s'estableixi un sistema de rendes automàtic³⁵. Això pot suposar una renda bàsica o salari social per a tota persona individual que no disposa de cap ingrés, per tal d'eliminar la misèria material.

Per assegurar aquest sistema de rendes, s'enuncia una hipòtesi de treball anomenada del bé comú mercantil segons la qual, d'aplicar-se aquest sistema econòmic més científic, s'ha de poder verificar o desmentir l'existència d'una riquesa comunitària originada pels invents que ja no tributen drets de patent, generadors d'uns excedents de producció que permetrien inventar el diner necessari per l'adquisició d'aquests mateixos excedents, sense crear inflació³⁶.

De verificar-se aquesta hipòtesi, Agustí Chalaux afirma que la culminació del seu model es produiria el dia que les rendes comunitàries donessin més de si que el propi mercat privat, moment en que s'esdevindria el que ell anomena comunisme llibertari.

Per raons de prudència econòmica, es mantenen uns impostos mínims a l'espera de la verificació o el desmentit d'aquesta hipòtesi, a carregar en cada factura-xec³⁷. A més a més d'un impost sobre la propietat privada del sol³⁸.

Sense resumir-lo del tot, en la resta del model dissenyat per Agustí Chalaux i el seu equip hi ha una sèrie de mesures destinades a evitar una concentració de poder, com ara una radical separació dels executius i legislatius de l'Estat³⁹. També determina la inclusió de cada persona individual dins d'un sol dels estatuts següents a escollir: mercantil, comunitari-liberal o mixt-artesà⁴⁰, on els membres de l'estatut comunitari-liberal (com ara mestres, advocats i terapeutes) poden oferir gratuïtament els seus serveis, remunerats amb rendes d'origen comunitari⁴¹.

Quan Alexandre Deulofeu ens adverteix dels greus perills que pot patir la Humanitat i el planeta sencer, perills que poden provocar un retrocés significatiu en el nostre grau d'evolució tecnològica, aquests possibles fets podrien frustrar el desig d'Agustí Chalaux que la telemàtica ens ofereixi una eina per establir una economia basada en la transparència i que faci molt més difícil la corrupció, el joc brut i els abusos de poder.

32Ibídem, capítol 6, pàgines 89-90.

33Ibídem, capítol 13, apartat 2, pàgina 139.

34Ibídem, capítol 6, pàgina 90.

35Ibídem, capítol 14, apartat 4, pàgina 151.

36Ibídem, capítol 22, pàgines 226-227.

37Ibídem, capítol 7, pàgina 93.

38Ibídem, capítol 14, apartat 5, pàgina 155.

39Ibídem, capítol 11, pàgina 124.

40Ibídem, capítol 10, pàgines 117-118.

41Ibídem, capítol 16, apartat 3, pàgina 182.

El model d'Agustí Chalaux aplicat a la Xina.

Agustí Chalaux deia sorneguerament: «A mi no em molesten els rics, em molesten els pobres. I amb els pobres hi ha dues solucions: o bé es maten o bé se'ls dona diners, amb la qual cosa deixen de ser pobres i compren a les botigues dels rics».

Davant la crisi que pot patir la Xina com a conseqüència de la incapacitat de nodrir de productes bàsics la major part de la seva població, una solució exemplar és l'ajut dels pobles que produeixen excedents d'aliments acceptables pels xinesos i altres productes bàsics envers la població indigent dels diferents pobles de la Xina.

Aquesta solució planteja un primer problema. Aquesta allau d'excedents que ha de nodrir la gent aturada i indigent de la Xina, pot veure's interrompuda i no arribar al seu destí, com ha esdevingut en moltes trameses d'ajut dels pobles dels Estats anomenats del Primer Món, envers els pobles dels Estats anomenats del Tercer Món, per l'acció perversa d'alguns intermediaris, especuladors o funcionaris corruptes.

Aplicant un sistema monetari telemàtic que sigui d'ús obligatori i gratuït que inclogui la Xina, –atès el nivell tecnològic avançat que disposa aquesta societat–, hom pot saber automàticament quines són les persones que no tenen ingressos. Es pot inventar llavors el diner necessari per tal que, subministrat sota la forma d'una renda bàsica, aquestes mateixes persones pobres puguin comprar els excedents, generant beneficis pels botiguers finals, els intermediaris i els mateixos productors que generen aquests excedents.

Amb un sistema de rendes d'aquest tipus es pot fer front a aquesta anunciada crisi de recursos fins que els mateixos xinesos puguin recórrer a les seves pròpies fonts de producció.

El model d'Agustí Chalaux aplicat als EUA.

Davant la previsible crisi que va anunciar, Alexandre Deulofeu va afirmar la necessitat que els EUA passin de la seva fase federal a la fase unitària amb el menor daltabaix possible.

Entre una fase i l'altra, pot esdevenir una guerra civil ja esmentada abans i que caldrà evitar. Ja Alexandre Deulofeu afirmà que l'ésser humà s'ha caracteritzat per modificar les lleis de la natura en favor seu i que, per tant, també pot modificar les pròpies lleis deulofeunianes, un cop aquestes lleis són conegudes per l'ésser humà:

«Ara bé, si comparem el procés humà amb el dels animals irracionals, observarem una diferència fonamental consistent en el fet que aquests no saben sortir del seu determinisme, mentre que l'home el trenca constantment. Els gats i els gossos, des de temps immemorial, es defensen amb les unghes o amb els ullals, i en canvi l'home modifica a cada moment els seus mitjans de defensa. Anàlogament, els animals des de llurs orígens es traslladen de lloc sobre les unghes, mentre que l'home ha descobert altres mitjans de locomoció. Amb les plantes passa un fenomen semblant. Considerades col·lectivament, aniran continuant llur cicle evolutiu d'identica manera a través dels segles, mentre no es modifiqui el sistema solar, però l'home, a mesura que ha anat descobrint les lleis de la Naturalesa, ha modificat la seva forma de vida i ha progressat. En conseqüència, ¿per què no ha de progressar l'home des del punt de vista col·lectiu el dia que descobreix les lleis que regeixen la vida de les col·lectivitats?»⁴².

42Alexandre Deulofeu. *La Matemàtica de la Història*, pàgina 213, primera edició de l'any 1951, segona de l'any 1967.

Deulofeu proposà, entre altres mesures, la cessió de les grans fortunes dels EUA a l'Estat, el pas a una estructura unitària amb un govern fort i l'abandó de les ambicions de conquesta per a què es produeixi el pas d'un sistema a altre⁴³.

L'establiment del model d'Agustí Chalaux en una societat tecnològicament avançada com la dels EUA, permet establir un sistema econòmic molt més científic i racional que els actuals, sense el recurs a l'estatalització de les grans fortunes, però sí establint un mercat lliure i alhora transparent, on es permet un coneixement precís de les dades estadístiques del mercat a l'abast de tothom, fent que les xarxes monetàries telemàtiques i la capacitat d'inventar diners, aquesta darrera fins ara en mans d'una institució privada com la Reserva Federal, siguin a partir d'aquest moment de titularitat comunitària-pública.

Els sectors socials sense ingressos en l'interior mateix dels EUA poden llavors beneficiar-se de les rendes per adquirir els excedents de productes bàsics, eliminant la misèria material i allunyant així el fantasma de la guerra civil.

Els pobles de l'antic Imperialisme espanyol.

Tant Alexandre Deulofeu⁴⁴, com Agustí Chalaux⁴⁵, com el deixeble d'aquest darrer Lluís Maria Xirinacs⁴⁶, són partidaris de l'estructura confederal d'organització política per a resoldre les diferències entre totes les nacions i pobles de la Terra.

Un cop sabut que l'imperialisme espanyol, tal com el coneixem, té una data aproximada de vigència de cinc segles i mig, podem estalviar-nos els conflictes inherents a aquesta caducitat permetent que els diferents pobles ibèrics que vulguin entrin, pacíficament i amb veu pròpia, com a estats de ple dret dins les institucions europees.

Com digué Deulofeu en el capítol XIXè i darrer del seu primer llibre *Catalunya i l'Europa futura*: «en l'Europa futura existirà una Societat de Nacions veritable, que impossibilitarà els conflictes armats internacionals»⁴⁷.

Alexandre Deulofeu ja ens informa que el devenir natural dels pobles és l'alternança entre etapes creatives de fragmentació i etapes de gran unificació on no hi ha nova creació, però on es transmet la creació de les etapes anteriors. L'estructura confederal amb la seva flexibilitat permet, doncs, el pas pacífic, però necessari, d'aquesta evolució natural d'una etapa a l'altre i viceversa, en cadascun dels indrets on aquests canvis es produeixen.

43Ibidem, pàgina 34.

44Llibre *Catalunya i l'Europa futura*.

45Llibre *Assaig sobre moneda, mercat i societat*.

46Durant el Senat constituent dels anys 1977-1979 a l'Estat espanyol, l'equip del senador independent per Barcelona Lluís Maria Xirinacs, tot recollint també propostes d'origen popular, plantejà una constitució confederal per les Espanyes, text que es va publicar en català i en castellà en els llibres *Constitució, paquet d'esmenes* i *Constitución, paquete de enmiendas*, respectivament. En aquests llibres mostra el seu projecte de constitució comparat amb el text sortint del Congrés de Diputats, que no és exactament el text final votat en referèndum. Fracassat aquest intent, Xirinacs va defensar la independència dels Països Catalans respecte Espanya, França i Itàlia, però va continuar defensant el model confederal aplicat a tots els nivells polítics, incloent els continents com Europa, i el Món sencer. És llavors quan reivindica un arbre d'assemblees constituït de baixa a dalt, des dels individus, passant per les diferents nacions vernacles, com els Països Catalans, fins les assemblees europees i mundial.

47Pàgina 300.

La culminació del procés polític planetari s'esdevindrà finalment amb la Confederació Mundial, on totes les nacions de la Terra, sense excepció, mantindran la seva llibertat, però agermanades en un projecte polític comú que allunyarà l'espectre de la guerra de la faç del planeta.

Hi ha prou aliments per tothom.

Des del temps de l'economista Thomas Robert Malthus (1766-1834), una de les més grans preocupacions dels demògrafs, és el creixement de la població mundial i la possibilitat que no hi hagi prou aliments en el nostre planeta per a tots els seus habitants.

Malthus afirmà que el creixement de la producció d'aliments seguia una proporció aritmètica, mentre el creixement de la població en el seu temps, seguia una proporció geomètrica. De seguir així, el nombre d'éssers humans sobre la Terra podia arribar a ser excessiu per la seva capacitat de produir aliments.

L'any 1929, Warren Thomson⁴⁸ i altres posteriorment van detectar que en els estats més desenvolupats es produïa un model de transició demogràfica, on els països passaven d'una situació amb altes taxes de natalitat i mortalitat, a una situació de natalitat i mortalitat baixes, fruit del seu desenvolupament econòmic.

Aquest model de transició demogràfica s'ha anat estenent a altres estats, amb la característica que aquests darrers van accelerant les etapes en relació als primers que han arribat. La previsió és que, de seguir sense grans daltabaixos, la població mundial s'estabilitzi als voltants de l'any 2050.

A més a més, l'equip del doctor en Agroecologia Peter Rosset ens demostra que el territori de cada estat és suficient per produir els aliments que necessita la seva gent, fins i tot en els estats més poblats. De fet, produïm el doble del que es necessita. Ell proposa, per això, distribuir bé el que es produeix, no emprar tecnologies que vagin contra el medi ambient, potenciar les finques petites, doncs són en realitat les més productives i respectar la sobirania alimentària de cada estat⁴⁹.

En aquesta bona distribució dels aliments, la solució ja esmentada, proposada per l'equip d'Agustí Chalaux, pot esdevenir una eina molt eficient.

L'explotació intensiva dels mars i oceans.

A part de les propostes de solucions dels autors esmentats, la necessitat de nodrir d'aliments la Humanitat, pot veure's encara més assegurada amb l'explotació intensiva dels nostres mars i oceans.

En el Paleolític, l'ésser humà vivia de la seva labor de caçador, recol·lector i carronyaire en terra ferma. La revolució neolítica va establir el pas a una explotació de la terra basada en la pagesia i la ramaderia.

Actualment, encara els humans apliquem majoritàriament un sistema similar al del Paleolític per explotar els nostres mars, basat en la pesca i la recol·lecció. Es tractaria, doncs, de deixar de depredar els vegetals i animals salvatges dels mars, per establir àmplies zones de conreu d'espècies vegetals i de cria d'espècies animals marines, tot deixant la resta de les aigües als ecosistemes naturals.

Amb aquestes solucions podríem resoldre l'abastiment d'aliments dels éssers humans sense extingir els ecosistemes naturals, fins que tots els pobles de la Terra hagin acomplert el seu model de transició demogràfica i s'estabilitzi la població humana sobre el planeta.

48W. S. Thompson. *Population*. American Sociological Review 34 (6): 959-975.

49Peter Rosset, *Doce mitos sobre el hambre*, Icària, esmentat en l'article d'Ima Sanchís. *Todo país puede alimentar su gente (Tot país pot alimentar la seva gent)*. La Vanguardia. Dissabte, 16 d'abril del 2005. La Contra, pàgina 76.

No cal, doncs, pensar que hem de deixar que els possibles conflictes previstos per Alexandre Deulofeu ens siguin útils per a provocar una disminució de la població mundial i així permetre a la llarga el seu manteniment.

Reciclatge, energies renovables i respecte als ecosistemes.

Moltes veus ens adverteixen de la necessitat d'una transformació dels sistemes productius i de consum dels éssers humans en virtut d'uns factors ecològics.

Un primer factor necessari és el reciclatge de la matèria. Si els humans tenim en compte tots els cicles de la matèria a l'hora de produir i consumir, produïm només productes reciclables i reciclem tota la matèria de rebuig, llavors des del punt de vista material no ens acabariem mai el planeta.

Un segon factor és la utilització exclusiva d'energies renovables. Si els humans emprem solament energies renovables, deixem d'emprar les energies anomenades fòssils i les energies de tipus nuclear, i establim l'ús de les energies anomenades lliures en cas que aquestes mostrin la seva eficàcia, llavors, des del punt de vista energètic, viuríem també en una abundor il·limitada⁵⁰.

Un tercer factor és el respecte als ecosistemes naturals. Tant en terra ferma com en els rius, mars i oceans, els éssers humans hem de respectar els ecosistemes naturals que permeten també la nostra pròpia subsistència.

Un sistema econòmic més científic i responsabilitzador com l'enunciat per Agustí Chalaux, pot facilitar decisivament l'aplicació progressiva d'aquests requeriments ecològics esmentats. Però el mateix Agustí ens adverteix:

«Ara bé, per tal que les relacions de l'home amb la natura canviïn de sentit, passin de l'actual orientació possessiva i destructiva a una orientació de respecte i admiració, cal un canvi radical de mentalitat, que requereix temps, i que no es pot improvisar per llei. És aquí que les estructures socials llibertàries poden ajudar a accelerar el procés. Una societat clara i transparent, monetàriament responsabilitzada, amb molt de temps lliure, amb abundància productiva i amb una gran solidaritat comunitària envers els que la necessiten, és una societat que no posa traves a les idees, als experiments socials, que no condiciona les mentalitats sinó que les deixa lliures i les ajuda en les seves iniciatives, i que, per tant, promou la mutació i la transformació social»⁵¹.

Alhora, l'aplicació d'aquestes solucions tècniques esmentades en darrer lloc, facilitarien la culminació del model econòmic d'en Chalaux envers l'anomenat per ell comunisme llibertari.

Conclusió.

Alexandre Deulofeu, amb la seva teoria, ens adverteix d'uns possibles perills i amb la seva labor activa per la pau, ens dona exemple. Agustí Chalaux i el seu equip, paral·lelament, ens donen una eina amb el seu model.

Amb aquesta eina i les solucions expressades, podem superar amb èxit aquests reptes, demostrant, amb aquest redreçament del rumb dels humans, fins ara egoista a curt termini, que mereixem continuar

50Exemple: informe de Greenpeace *Renovables 2050*, del 23 de novembre del 2005, esmentat als articles de premsa: Àngela Rodríguez. *Catalunya té energia neta en abundància*. Metro Directe. Dimecres, 23 de novembre del 2005 i *Renovar-se o esgotar la natura*. Metro Directe. Divendres, 25 de novembre del 2005.

51Magdalena Grau Figueras, Agustí Chalaux de Subirà, *Assaig sobre moneda, mercat i societat*, edició de l'any 2000, capítol 18, apartat 3, pàgina 204.

existent. A continuació, podrem fer ascendir el nostre planeta i la Humanitat en el camí de l'evolució col·lectiva.

Brauli Tamarit Tamarit.
Barcelona, a dilluns 8 de març del 2010.

Agraïm des d'aquí la seva labor a les persones que han fet esmenes i correccions a aquest document.